א) אחת זו ואחת זו עד לכלב הא חזיא לכלב קשיא גופא בר פדא אמר טומאה חמורה עד לגר וטומאה קלה עד לכלב ורבי יוחנן אמר אחת זו ואחת זו עד לכלב מ"ט דבר פדא ב) דכתיב א לא תאכלו כל נבלה לגר וגו' הראויה לגר קרויה נבילה ושאינה ראויה לגר אינה קרויה נבילה ואידך למעוטי היכא דהסריחה מעיקרא ואידך הסריחה מעיקרא לא צריכא קרא למעוטי עפרא בעלמא הוא תנן רבי אליעזר בן יעקב אומר בהמה גסה ששפעה חררת דם הרי זו תקבר ונפטרת מן הבכורה ותני ר' חייא אינה מטמאה לא במגע ולא במשא ואמר ר' יוחנן משום ביטול ברוב נגעו בה מאי איריא משום ביטול ברוב תיפוק לי דלא איתחזי א) כלל הא נמי איתחזי מעיקרא ב) אגב אימיה תנן התם ג) ר' אליעזר בן יעקב אומר א ציר טהור שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה זאת אומרת נחשדו עמי הארץ לערב מחצה ד) בציר ולמה לי מחצה אפילו בציר ממחצה נמי ג) והני משהו הוה ליה פלגא ופלגא לא בטיל אימא עד מחצה איבעית אימא טומאת עם הארץ דרבנן טומאת משקין דרבנן ברובא גזרו רבנן בפלגא ופלגא לא גזרו בה רבנן: **מתני'** ה) רשב"ג אומר הלוקח בהמה מניקה מן העובד כוכבים (א) אין חוששין שמא בנה של אחרת ד) היה ו) נכנס לתוך עדרו וראה את המבכירות מניקות ושאינן מבכירות מניקות אין חוששין שמא בנה של זו בא לו אצל זו ה) או שמא בנה של זו בא לו אצל זו: **גמ'** אמר רב ו) נחמן משמיה דרב הלכתא בכוליה פירקין בר מפלוגתא אמר רב ששת ז) אמינא כי ניים ושכיב רב אמר להא שמעתא אהייא אילימא ארישא ז) (ב) מפליגי רבי ישמעאל ורבי עקיבא אלא אדרבי אליעזר בן יעקב משנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי אלא אדרבן שמעון בן גמליאל ח) מפלג פליג בברייתא אלא אדרבי יוסי בן המשולם הא אמר רב חדא זימנא דאמר רב הלכתא כרבי יוסי בן המשולם אלא אשער בעל מום מיפלג פליגי עקביא בן מהללאל ורבנן לעולם אדרבן שמעון בן גמליאל והא קמ"ל ט) דברייתא לא פלוגתא היא וכיון דאמר רב הלכתא בכוליה פירקין בר מפלוגתא

הלכה

אבל טומאה קלה של מגע מטמא עד שתפסל מאכילת כלב שפיר ז) דזו אינה ראויה לגר להכי לא מטמאה במשא ובמגע נמי לא דאמרי' כדם הלידה נגע שהוא הרוב: **הא חזיא לכלב.** ותטמא במשא קשיא לרבי ירמיה: **הסריחה מעיקרא.** כגון שנסתכרו אבריה מחיים והתליעה ההיא אע"ג דחזיא לכלב לא מטמאה במשא דהא מעולם לא ירדה לטומאת משא אבל אי מעיקרא חזיא לגר ונחתא לה טומאת משא תו לא סליק מינה יא] עד שתיפסל מכלב. ואי קשיא לעיל נמי אמאי מוקמינן לה בקשיא הא הוה ליה לתרוצי להכי לא מטמא הך חררת דם במשא דמעיקרא סרוחה היא ואפי' רבי יוחנן מודה בה תריץ לאו סרוחה מעיקרא היא דהא חזיא לגר אגב אימיה כל זמן שהיתה בבטן והכי מוקי לקמן: **ציר טהור.** כגון שהשיקו במים שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא כדמפרש נחשדו עמי הארץ לערב מחצה מים בצירם וכי נפיל ביה כל שהוא מלא מין את מינו ורבו מים על הציר וטמאים. ולמאן דלית ליה טומאה שבטלה חוזרה וניעורה מוקי ליה שנפלו בו לאחר השקת מי עם הארץ כל שהוא: **עד למחצה.** קרוב למחצה: **טומאת משקין דרבנן.** בפ"ק דפסחים (דף טז.): **מתני' אין חוששין שמא בנה של אחרים היה.** שיהא הבא אחריו יב] בכור ספק דנימא הך בהמה לא ילדה מעולם אלא (ג) שאהבה זו את בן חבירתה ואי משום דיש לה חלב הא איכא מיעוטא דחולבות אע"ג שאינן יולדות הא ודאי לא אמרי' אלא ודאי בנה הוא ופטורה מן הבכורה: **מבכירות.** בחורות שלא ילדו (ד) יג] אלא עכשיו: **אין חוששין שמא בנה של זו בא לו אצל זו.** דליחוש לכולהו בספק בכורות אלא ודאי אותם הכרוכים אצל המבכירות הוו בכורות וודאין ואותן הכרוכים אחר שאינן מבכירות יד] בוודאי הוו פשוטין וודאין: **גמ' קב ונקי.** (ה) לא איצטריך לרב לאשמועינן. קב ונקי מעט שלא הוזכר אלא במקומות מועטין ומה שאמר נקי הוא שהלכה כמותו: טו] לר' יוסי בן המשולם ושער בכור בעל מום הלכתא ניהו במתני' (כד:) ומפרש לקמן: **לאו פלוגתא היא.** לא חשיבא פלוגתא וכיון דבמתני' לא פליגי עליה הלכתא כוותיה:

הלכה

כשאינה ראויה לגר אינה קרויה נבילה והאי טעמא שייך בין למגע בין למשא וטומאה קלה היא טומאת אוכלין לעשות בו ראשון ושני ומצינו לשון טומאה חמורה וקלה טז] (בדבר) על זה בכריתות (דף כא.) ובנדה בפרק בא סימן (דף כ:) גבי גוזל שנפל לגת:

אחת זו ואחת זו עד לכלב. אין לפרש לטעמא דרבי יוחנן יז] ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו דהכא אכילה יח] לכלב קיימא אלא יש לפרש מדכתיב (מלכים ב ט) ואת איזבל יאכלו הכלבים בחלק יזרעאל אלמא אכילת כלבים שמה אכילה ומינה מוכח בפ"ב דזבחים (דף לה.) דחשב ע"מ שיאכלוהו הכלבים לאמר הוי פיגול: **ואידך** למעוטי סרוחה ח) מעיקרא יט] דרבי יוחנן. ותימה דמתוך סוגיא דפ' בתרא דמס' ע"ז (דף סז:) משמע לר' יוחנן דסרוחה מעיקרא לא צריכא קרא למעוטי כ] דבההיא דקאמר רבי יוחנן טעמו וממשו כא] ואמר רב ספרא מדברי כולן נלמד נותן טעם לפגם מותר דמוקי לה התם כר' שמעון ומפרש טעמא דר' שמעון מהאי קרא דלראויה לגר וקאמר ואידך כלומר מאן דאסר טעם לפגם ההוא למעוטי סרוחה מעיקרא ואידך כלומר ר' שמעון סרוחה מעיקרא לא צריך קרא וי"ל דלענין איסור אכילה ודאי לא צריך קרא כב] מעיקרא עפרא הוא אבל לענין טומאה הוה אמינא דמיטמא לאע"ג דלא חזיא לאכילה מידי דהוה אשרץ ושכבת זרע וזיבה:

תנן התם. במסכת מכשירין (פ"ו מ"ג) רבי כג] אליעזר אומר ציר טהור פירש בקונטרס כגון שהשיקו במים והדין עמו דבציר של עמי הארץ איירי הכא כדמוכח שמעתא ורישא דהך משנה ואי אפשר לומר שיהא טהור בלא השקה כד] דסתמי' הוי רובא ציר ולאו בר קבולי טומאה הוא דהא אמרן לעיל דבעו השקה ט) (ועוד מדתנא ציר טהור ולא תנא ציר כה] י) טמא שנטהר בהשקה): **שנפל** לתוכו מים כל שהוא טמא. כדמפרש נחשדו עמי הארץ לערב מחצה מים בצירן וכי נפל ביה כל שהוא מלא מין את מינו ורבו מים על הציר וטמא ולמאן דלית ליה טומאה שבטלה חוזרה וניעורה מוקי כו] ליה שנפלו ביה לאחר השקה מי עם הארץ כל שהוא כך פי' בקונט' כז] והך דפי' מים של עם הארץ ולא פירש מים טמאים משום דמתני' קתני מים סתם וא"ת ולמאן דמוקי לה שנפלו בו מים של עם הארץ פשיטא דטמא כמו מתחלתן דבעי השקה דמאיזה טעם בעי השקה מתחלתן אי רובא ציר הא כח] אמרו לעיל דמיעוטא מים בטלי להו ברובא ובלא השקה נמי טהור אלא חיישינן דלמא רובא מיא ומהאי טעמא גופיה כט] נפלי ביה לאחר השקה מים טמאים כל שהוא הרי מים טמאים הללו חוזרים ומטמאין אותן מים הטהורים ואי לאשמועינן היא גופה דציר של עם הארץ בעי השקה כפירוש הוה ליה למיתני הלוקח ציר מעם הארץ משיקו במים וטהור ל] וי"ל דלא דמי סופו לתחלתו דס"ד מתחלתו נעשה הציר כמים טמאים לא יצא מחזקת טומאה על ידי שנתלה לומר שהמים הם מעט אבל הכא כ) השקה דמה נפשך טהור הוה אמינא לא] דשנפלו בו טמאים כל שהוא משום חששא דשמא מים רוב לא נוציאו לב] מחזקה והשתא למאן דמוקי האי כל שהוא מים טמאים ל) הוא לג] ודייק מינה רב נחמן וזאת אומרת נחשדו עמי הארץ לערב מחצה מים לד] ביינן כלומר פעמים שמערבין בו מחצה מים לאו למימרא שאם היה בו רוב לה] לא היה טמא כשנפלו בו מים כל שהוא דכמו כן היה טמא כדפרישית אלא למימרא שאם מתחלתן לא היו רגילין לערב כי אם מועטין אם כן לו] (אם) לא הוה מטמא מים כל שהוא דהא אכתי רובא ציר הוא: **אלא** אדרבי אליעזר בן יעקב בר'. ואם תאמר הא מיפלג פליגי רבנן דרבי שמעון דשילא לז] דלעיל ואין לומר דדלמא רב סבר כרים לקיש דמפרש טעמא בפרק המפלת (נדה מ:) משום דנתבלבלה צורתו דכל שכן דקשה טפי לח] דאי טעמא דבלבול צורה אלמא לרבי שמעון לא בטל ברוב ויש לומר דדלמא ר"ש מ) סבר לט] כמאן דאמר טומאה חמורה עד לגר דלדידיה לא צריכינן לטעמא דביטול ברוב וכמו שפירש' לעיל דכל טומאת נבילה קרי טומאה חמורה אפי' טומאת מגע אי נמי לא חשיב פלוגתא כיון דלא נחלקו עליו בהדיא כאותו דבר עצמו מ]: **משנת** רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי. אע"פ שיש מקומות שפוסק הלכה כר' אליעזר בן יעקב כדאשכחן בריש הדר עם הנכרי (עירובין דף סב:) ורב גופיה בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף ס.) יש מא] דלא מסתבר כותיה לפיכך הוצרך לפסוק הלכה:

ופלוגתא

עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פט"ו מהל' טומאת אוכלין הל' ד:

כט ב מיי' פ"ד מהל' בכורות הלכה ח טוש"ע י"ד סי' שטו סעיף ב:

ל ג מיי' שם פ"ה הלכה ד טוש"ע שם סעיף ה:

◆

תורה אור השלם

א. לֹא תֹאכְלוּ כָל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַייָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ: דברים יד כא

◆

מוסף רש"י

אחת זו ואחת זו עד לכלב. בין לטמא אדם ובין לטמא אוכלים היא מטמאה עד דתיפסל מאכילת כלבים (חולין עא.).

◆

שיטה מקובצת

א] איתחזי לגר כלל: ב] מעיקרא לגר אגב: ג] נמי וההוא פורתא הוי ליה [פלגא] ופלגא בפלגא לא בטיל אימא עד למחצה איבעית אימא לעולם מחצה טומאת: ד] אחרת. עיין (לעיל דף כ ע"ב) בתוס' ובמסכת (עבודה זרה דף מ:): ה] אצל זו ושמא בנה: ו] תיבות נחמן משמיה דרב נמחק: ז] ארישא מיפלג פליגי: ח] מיפלג פליגי: ט] קמ"ל דפלוגתיה דברייתא לא: י] תיבות דזו נמחק: יא] מינה טומאה עד שתיפסל לכלב: יב] ספק בכור דנימא: יג] ילדו עד עכשיו: יד] תיבת בוודאי נמחק: טו] כמותו הס"ד ומה"ד פליגי בברייתא ומפרש לקמן: טז] וקלה נזכר על זה בפרק דם שחיטה בכריתות: יז] יוחנן מדכתיב ובשר: יח] אכילה לאו אכלב קיימא: יט] מעיקרא פי' ר' יוחנן: כ] למעוטי וההיא דקאמר: כא] וממשו כר' ואמר רבא מדברי: כב] קרא לסרוחה מעיקרא דעפרא בעלמא הוא: כג] אליעזר בן יעקב אומר: כד] השקה מטעם דסתמא: כה] ציר סתם משמע שנטהר בהשקה: כו] מוקי לה: כז] בקונטרס והא דפי': כח] הא אמרן לעיל דמיעוטא מים בטיל להו ברובא: כט] גופיה אי נפלי: ל] וטהור ומפילא (לא) שמעינן דאם נפל לתוכו מים טמאים לאחר השקה דטמא מאותו טעם דבעי השקה נ"ב מהרא"ש ז"ל: לא] אמינא דכשנפלו בו רבים טמאים: לב] נוציאנו מחזקת טהרה והשתא: לג] הוא דייק מינה: לד] מים בצירן כלומר: לה] רוב מים לא: לו] כן גם עכשיו לא הוה מטמא בשביל מים: לז] דשילא בבית ואין לומר: לח] טפי דמדמצריך טעמי דבלבול צורה אלמא דאפי' לר' שמעון: לט] סבר כבר פדא דאמר: מ] עצמו וע"ל דההיא דנדה שייכא למילתא דראב"י דלא איירי כלל בטומאת מגע ומשא במתני' אלא בברייתא דר' חייא: מא] יש מקומות דלא:

מסורת הש"ס

א) חולין עא., ב) [ע"ז סז:] ליתא דמגילון, ג) מכשירין פ"ו מ"ג, ד) מים בציר. נ"ק, ה) [יבמות כד: וש"נ], ו) אדרבי יוסי בן המשולם גבי שיער. נ"ק, ז) לאו אכלב. נ"ק, ח) מעיקרא. אליבא דר"י קאמר ותימה. נ"ק, ט) נ"א האי ועוד נ"ל קודם דהא אמרן לעיל, י) טמא משמע שנטהר בהשקה. נ"ק, כ) אחר השקה דממה נפשך. נ"ק, ל) הא דדייק מינה ר"נ. נ"ק, מ) נפ"א: כב.

◆

הגהות הב"ח

(א) במשנה מן העובד כוכבים אינו חושש שמא וכו' מניקות אינו חושש שמא: (ב) גמ' אילימא ארישא מפליג פליגי ר' ישמעאל: (ג) רש"י ד"ה אין חוששין וכו' אלא שאוהבת את זה בן חבירתה: (ד) ד"ה מבכירות וכו' ילדו עד עכשיו: (ה) ד"ה קב ונקי ולא וכו' קב מעט כצ"ל ותיבת ונקי נמחק:

◆

רבינו גרשום

ואידך. ר' יוחנן ההוא לא תאכלו כל נבלה לגר למעוטי היכא דהסריח מעיקרא קודם שתהא נבלה דלא איתחזי לגר ההיא לא מיטמיא אבל איתחזי לגר לעולם מטמא עד שתיפסל לכלב: האי נמי איתחזי לגר מעיקרא אגב אימיה. דאי לא שפעה ונשחטה ונמצאת חררת דם היתה ראויה לגר אגב הבשר וכיון דאיתחזי אגב אימא איתחזי נמי כששפעה ודין הוא שתטמא אי לאו משום דאמרינן דבטל ברוב: ציר טהור שאין רובו מים שאין צריך השקה כיון שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא וצריך השקה: לערב מחצה מים בצירן וכיון דנפל בתוכו משהו מים הוי רוב מים ומקבל טומאה: ופלגא לא בטיל. דמיעוטא מים אמרן לעיל דבטלי ברוב אבל מחצה לא בטלי: אימא עד למחצה. כלומר עד קרוב למחצה מערב בצירן וההיא משהו שנפל משלימן למחצה ולא בטיל: וטומאת משקין דרבנן. דדרשינן הכי לקרא וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא מאי יטמא הכשר. ולא מטמו אלא מדרבנן ולא גזרו רבנן אלא ברובא: אין חוששין שמא בנה של אחרת היה. זה שמניקה וזו לא ביכרה עדיין אלא ודאי בנה הוא ופטורה מן הבכורה. וראה את המבכירות מיניקות. ואת שאינן מבכירות נמי מיניקות. אין חוששין שמא בנה של זו בא לו אצל זו. והויין כולו ספק בכורות. אלא את שיונקות מן המבכירות הן הבכורות ודאין והשאר חולין ודאין: הלכתא בכוליה פירקין במתניתין בין סתמא בין בחד תנא היכא דלית פלוגתא: אהייא. אמר הלכתא: אדרבי אליעזר הא לא צריך למימר דקיי"ל משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי דהלכתא כוותיה: מיפלג פליגי בברייתא. כדאמר לקמן: הא אמרה רב חדא זמנא. לקמן:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones